

oktatás lehetőségként sem jelenik meg. Oly mértékben különül el a két oktatási irányzat, hogy azokban a publikációkban, amelyek a kisebbségek szlovák nyelv tanítására vonatkoznak, nem találhatók hivatkozások a szlovák nyelvet idegen nyelvként taglaló publikációkra és fordítva. Paradox módon egyik irányzat sem vesz tudomást a másiktól, és nem használja fel az adott területen elért eredményeket. Hogy ennek nem kellene törvényszerűen így lennie, bizonyítja a tény, hogy a magyarországi Slovenčinár című módszertani folyóirat 2004-es számában Jana Pekarovičová (2004), aki a szlovák mint idegen nyelv oktatás elismert szakértője, terjedelmes tanulmányt olvashatunk a szlovák nyelv tanításáról magyarországi szlovák kisebbség számára, amelyben kitér az idegen nyelvi oktatás szociolingvisztikai, pszicholingvisztikai és etnokulturális aspektusaira is.

További problémaként jelenik meg a szlovák nyelv oktatásában megnyilvánuló és már említett nyelvművelő szemlélet, amely abból indul ki, hogy egy – kiejtésében, nyelvtanában, stílusában – tökéletes szlovák nyelvet kell megtanítani és a tanulóknak elsajátítani. Ez a szemlélet, bár kisebb mértékben, de a szlovák nyelvet külföldiként elsajátítani szándékozók számára megjelentetett tankönyvekben is jelen van. Több kiadvány foglalkozik pl. a helyes kiejtés fontosságával. A szlovákot államnyelvként elsajátító kisebbségi tanuló számára kidolgozott tantervekben is jól körvonalazható ez a szemlélet. A nyelvtudomány egyéb ágaiban (szociolingvisztika, kognitív nyelvészet) elért eredmények sem jelennek meg a szlovák nyelv oktatásának a megújításában. Itt kell megemlítenünk azt a tényt is, hogy a pedagógusképzésben – a komáromi Selye János Egyetem és a nyitrai egyetem alsó tagozatos pedagógusképzésén kívül – nem készítik fel a pedagógusokat célzottan a magyar iskolákban folyó szlovák nyelv oktatására. A szlovák nyelv és irodalom szakos tanárok képzését folytató szlovák egyetemeken a képzésben választható tantárgyként sem szerepel ilyen jellegű tantárgy. (Folytatjuk.)

FELHASZNÁLT IRODALOM:

■ Beregszászi Anikó–Cserniczkó István: Kibózott pénz vagy megtérülő befektetés? Az ukrán nyelv oktatása Kárpátalja magyar iskoláiban In: Magyar Nyelvőr 2017/3. 292-309. Budapest.

■ Harmadik jelentés a Szlovák Köztársaság államnyelve használatának állapotáról 2016 (Tretia správa o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky file:///E:/3.Sprava_o_SJ-2016_aj_s_prilohami%20(1).pdf).

■ Kozmács István: A másik hazai nyelv oktatása Finnországban In: Magyar Nyelvőr 2017/3. 310-323. Budapest.

■ Tolcsvai Nagy Gábor 2017. Az államnyelv oktatása a határon túli magyar régiókban. Nyelvpedagógiai elemzés. In: Magyar Nyelvőr 2017/3. 269-271. Budapest.

■ Tolcsvai Nagy Gábor: Kisebbségek államnyelvoktatása: amit a nyelvtudomány tehet. In: Magyar Nyelvőr 2017/3. 324-339. Budapest.

■ Vančo Ildikó (szerk.) 2014: Funkcionális és kognitív nyelvpedagógia. Szöveggyűjtemény. Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Bölcsészettudományi Kar. Nitra – Nyitra.

■ Vančo Ildikó: A szlovák nyelv tanítása szlovákiai magyar tanítási nyelvű iskolákban. In: Magyar Nyelvőr 2017/3. 272-291. Budapest.

■ Vančo Ildikó–Kozmács István (szerk.) 2015. Nyelvtanulás – nyelvtanítás Fókuszban az államnyelv oktatása kisebbségek számára. Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Bölcsészettudományi Kar. Nitra – Nyitra.

JEGYZETEK:

¹ Az államnyelv oktatása a Magyarországgal szomszédos országokban (Szlovákia, Ukrajna): összehasonlító elemzés című projektet az MTA Domus 4815/15/ 2015/HTMT pályázat támogatta.

² Az első 2012-ben, a második 2014-ben készült el.

³ Ukazuje sa, že starostlivosť o slovenský jazyk vo všetkých typoch škôl a školských zariadení vrátane vysokého školstva bude potrebné zlepšiť. 'Megállapítható, hogy a szlovák nyelvről való gondolkodást minden iskolatípusban és iskolai intézményben, beleértve a felsőoktatást is, javítani fog kelleni.

⁴ Dvojazyčnej komunikácii deti zvyčajne rozumeli, na kladené jednoduché otázky prevažne odpovedali jednoslovne. ...Ich slovná zásoba bola výrazne obmedzenejšia v štátnom jazyku ako v materinskom jazyku. Mladšie komunikovali v materinskom (maďarskom, rómskom) jazyku, prípadne neodpovedali správne, pretože nepoznali adekvátne ekvivalenty slov.

⁵ Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 238 z 21. mája 2014 k Správe o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky 'A Szlovák Köztársaság 238. sz. határozata a Szlovák Köztársaság államnyelve használatának állapotáról szóló jelentéshez' file:///E:/UZNESENIE_238_2014_pouzivanie_statneho_jazyka.pdf Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 86 z 2. marca 2016 k Tretej správe o stave používania štátneho jazyka na území Slovenskej republiky 'A Szlovák Köztársaság 238. sz. határozata a Szlovák Köztársaság államnyelve használatának állapotáról szóló harmadik jelentéshez' file:///E:/1_uznesenie_k_sprave_2016%20(1).pdf

A Stratégiai keretrendszer – Oktatás és képzés 2020 elnevezésű dokumentum – 2009-ben négy közös uniós célkitűzést határozott meg, melyeknek egyike, hogy az oktatás és a képzés minden szintjén ösztönözni kell az innovációt és a kreativitást, beleértve a vállalkozói készségek fejlesztését is. Tehát napjaink oktatásának egyik legnagyobb kihívása, hogy hatékonyan segítse az említett készségek kialakítását és fejlesztését. Erre kínál megoldást az ún. *design thinking* (magyarul *tervezői gondolkodás*) módszere, melyet egy, a kilencvenes évek végén az Amerikai Egyesült Államokban működő, főként innovációval és problémamegoldással foglalkozó IDEO tanácsadó cég fejlesztett ki. Lényege és jelentősége főként abban rejlik, hogy feltárja a fogyasztók valódi szükségleteit, s így olyan kínálat kialakítását eredményezi, mely összhangban van a kereslettel. Mivel a módszer eredményességét számos sikeres innováció bizonyította, hamarosan a külföldi felsőoktatási intézmények mérnöki és közgazdaságtudományi programjaiban is elkezdték alkalmazni. A már említett fogyasztóorientált koncepció további hozadéka, hogy az információs és kommunikációs technológiák bevonásával nagy hangsúlyt fektet a 21. században nélkülözhetetlen digitális készségek elsajátítására is. Ezenkívül hozzájárul az empátia, a csapatszellem és az interperszonális kompetencia fejlesztéséhez, valamint erősíti az interdiszciplinaritást elvére épülő, vagyis az egyes szakterületeken, illetve tantárgyakon átívelő oktatást.

A felsorolt pozitívumokból kiindulva tehát a *design thinking* módszerének elsajátítása nemcsak a képzésben résztvevők jövőbeni vállalkozásait segítheti, hanem a tanítási módszerek palettáját

A DESIGN THINKING ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI AZ OKTATÁSBAN

is színesebbé teheti. Ezért az utóbbi évtizedben a műszaki- és gazdaságorientált felsőoktatási intézmények mellett az egészségügyi képzések, valamint a kereskedelmi és ipari irányultságú szakközépiskolák is alkalmazni kezdték. Ennek ellenére a jelenleg elérhető szakirodalom alapján az idegenforgalmi tanulmányi programok sem hazánkban, sem pedig a világ más országaiban nem élnek a módszer kínálta előnyökkel. Ezért a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Karának Idegenforgalmi Tanszéke ezt az egyedülálló módszert workshop formájában hirdette meg a *Regionális idegenforgalom* hallgatói részére.

A *design thinking* elnevezésű képzésre az Erasmus+ KA2 „DigiThink: Design thinking for digital innovation” projekt keretén belül került sor a kar épületében 2017. november 28-án. A képzésben összesen 15 hallgató és három oktató, ún. mentor vett részt, akik három hat fős csoportban dolgoztak. Kiválasztásuk önkéntes alapon történt, de a workshop szervezői a lehető legheterogénebb összetétel elve alapján, különböző anyanyelvű (magyar, szlovák, szerb és ukrán) és évfolyamot látogató hallgatókból alakították ki a csapatokat. Így a képzés, az összetételre s az angol nyelvtudás fejlesztésére való tekintettel, kizárólag angolul folyt. A mentorok, kiknek feladata a résztvevők munkájának segítése volt, októberben a Bologna melletti Fanoban egy egyhetes továbbképzés keretén belül sajátították el a *design thinking* módszerének egyes lépéseit.

A workshop első lépéseként a lektorok ismertették a csoportokkal a „problémát”, vagyis a feladatot, amely mindhárom esetben egy innovatív ide-

genforgalmi termék kialakítása volt, de úgy, hogy az a Nyitrára érkező turisták különböző célcsoportjainak szükségleteit elégítse ki. Ezt egy rövid „ice-breaking” követte, játékos formában (a csapatok egymással versenyezve megadott idő alatt teljesítettek egy bizonyos feladatot), melynek célja a tagok közötti „falak lebontása” a minél eredményesebb együttműködés érdekében. Ezután a résztvevők lépésről lépésre a gyakorlatban ismerhették meg, illetve próbálhatták ki a *design thinking* módszerének négy fázisát. Ezek közül az első az ún. *feltárás* (Empathise), melynek lényege a fogyasztók valós szükségleteinek feltérképezése kutatás és/vagy interjú alapján. A kérdéseket leggyakrabban egy önkéntes interjúalanynak teszik fel, aki vállalja, hogy eljártssza az érintett fogyasztó (pl. mozgáskorlátozott turista, nyugdíjas stb.) szerepét, esetleg előre utánanéző az öt érintő legjellemzőbb szükségleteknek. Második lépésként az ún. értelmezésre (Define) kerül sor, mely tulajdonképpen a probléma megoldása, tehát a szükséglet definiálása az előző fázisban feltett kérdésekre kapott válaszok alapján. Ez az átláthatóság érdekében táblázat segítségével is történhet, célja pedig a négy alapvető kérdés (kinek?, mit?, miért?, hol?) megválaszolása. A *design thinking* harmadik fázisa az ún. ötletelés (Ideate), mely leggyakrabban a *brainstorming*, illetve más ötletgyűjtési technikákat foglal magában. Lényege az ötletek sokszínűsége és fokozatos osztályozásuk a hasznosság, az innováció és a megvalósíthatóság szempontjából, valamint a kivitelezni kívánt elképzelés kiválasztása. Ezt követi az ún. *kidolgozás* (Prototype), tehát a termék paramétereinek konkretizálása.

A prototípusok létrehozásához a workshopban résztvevő hallgatók különböző anyagokat és eszközöket, pl. színes papírt és ceruzákat, filctollakat, LEGO-kockákat, kartondobozokat, műanyag poharakat, dróthuzalokat, gyurmát és számos egyéb dolgot használhattak fel. Ennek eredményeképpen három innovatív idegenforgalmi termék prototípusát alkották meg. Az egyik egy olyan berendezés, amely a nyitrai városi fürdő akadálymentesítését segítően elő a tolszékes mozgássérültek számára (Megj.: 2018-ban Nyitra lett Európa sportfővárosa). A második prototípus egy városnézésre szolgáló, kétkerekű elektromos jármű az idősebb korosztály számára. A harmadik idegenforgalmi termék egy játékos mobilalkalmazás a kulturális turizmus hódolói számára, mely Nyitra főbb látnivalóit tartalmazná.

Az utolsó, ötödik fázisra, mely tulajdonképpen a termék *tesztelése* (Test), az egyetemi környezet sajátosságai miatt sajnos nem kerülhetett sor (Megj.: a gyakorlatban az új termék piacra való bevezetése előtt valósul meg). Ennek ellenére az ismertetett ötletek is azt mutatják, hogy ez a kreatív problémamegoldó módszer az idegenforgalomban, illetve az idegenforgalmat oktató tanulmányi programokban is eredményesen alkalmazható. Ezt támasztják alá a képzésben résztvevő hallgatók kérdőív segítségével felmért pozitív visszajelzései is, akik szerint a *design thinking* segítené és színesítené bizonyos, főként közgazdasági tárgyak tananyagának elsajátítását. Ezért a szóban forgó módszert a Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem Közép-európai Tanulmányok Kara Idegenforgalmi Tanszékének oktatói a Regionális Idegenforgalom tanulmányi szak néhány tanegységének oktatásába is bevezetik majd.